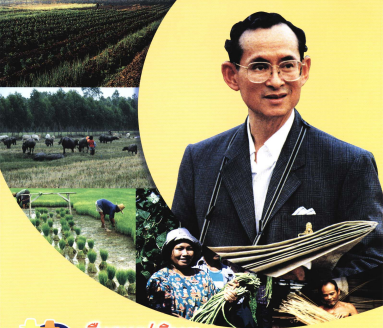

สืบสานปณิธาน
4 มิติการคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปี 2552

การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปที่ดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงให้ความสำคัญกับการปฏิรูปที่ดิน ในการทำเกษตรให้ได้อย่างดีเยี่ยม
จึงได้มีคำสั่งให้รัฐบาลควรจะต้องดูแลเอาใจใส่เรื่องเกษตรด้านนี้ เช่น เรื่องของการชลประทาน
การพัฒนาคุณภาพดิน เป็นต้น แต่ถึงแม้ว่าคำสั่งนี้จะพระราชทานเอาไว้ก็เหมือนอย่างอื่นเรื่องของการจัดการเกษตร
ที่ดิน “ที่ดินสำหรับ” พระองค์แล้วแต่พระราชทานเอาไว้บ้าง หากแต่ไม่มีการจัดการที่ดินสำหรับการเกษตร
ให้ดี ไม่มีการดูแลเอาใจใส่ระดับตามสมควรแล้ว ในบางกรณีการเอาใจใส่เรื่องที่ดินให้แก่เกษตรกร
ไม่ได้มีดีเหมือนอยู่พอเพียงสำหรับการเกษตร หากแต่มีที่ดินกันเองอยู่ตามพื้นที่ๆ ตามเป็นอยู่
หรือให้ที่ดินแก่เกษตรกรบ้าง บางครั้งต้องจ้างทำมาหากิน บางครั้งก็เข้ากรุงเทพฯ มาดำรงชีพแล้วอาจเป็น
ที่ลำบากบ้าง บางครั้งพอเกษียณอายุงานทำในเมือง ซึ่งไม่ได้มีเงินได้บ้าง และบางครั้งได้มีความยาก
ลำบากอยู่บ้าง ๆ ตามมาอีก พระองค์จึงทรงเห็นว่า จึงสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการเกษตรของประชาชน
ชีวิต การพระราชทานโฉนดที่ดินเป็นต้นที่เกษตรกรจะได้ไม่ถูกที่สุดเท่าที่สมควรได้

เจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เจตนารมณ์ของพระมหากษัตริย์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ทรงไว้ว่า “บุคคลใดที่การปกครองได้ยกพระมหากษัตริย์ที่ดิน
เนื่องจากเกษตรกรรมของอยู่อาศัยอยู่ในที่ดิน และกลายเป็นผู้เช่า ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราที่สูงเกินสมควร ที่ดินราชการบางส่วน
ทำให้เสียผลประโยชน์ของเกษตรกรที่เช่าที่ดินนั้น และถึงแม้จะมีการยกเว้นการเช่าที่ดินและจ่ายค่าเช่าเพียงเล็กน้อย
ในช่วงเวลาใดก็ตาม รัฐบาลของเกษตรมีความรุนแรงและด้าน จนส่งผลให้เกิดความยุ่งยากที่ไม่สามารถรู้ถึง ถึงกับ การเมือง
การปกครองของประเทศ รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้คิดแก้ไขแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการปฏิรูปที่ดิน”

แนวนโยบายที่ดิน หรือเกษตรกรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

* แนวนโยบายด้านที่ดิน หรือเกษตรกรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 85 แห่งรัฐธรรมนูญ 2550 กำหนดไว้ว่า รัฐต้อง
ดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน ดำเนินการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และไม่แบ่งพรรค
ปิตุธิปไตยที่ดิน ตลอดจนให้มีการวางผังจัดการชุมชน เพื่อใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์

* รัฐสภาประกาศนโยบายไว้ในร่างพระราชบัญญัติการเกษตร พ.ศ. 4.2.1.6 :- ปกป้องโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรภาคเกษตร
โดยสร้างระบบนิเวศการเกษตรและส่งเสริมการเกษตรโดยการใช้ที่ดินเพื่อการผลิต และการจัดการสินค้าเกษตรภาคเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
และเกษตรกรรมให้เกิดความเหมาะสมและสมดุลตามอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานและภาคีความร่วมมือต่างๆ
เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรและชนชั้นกลางของชนชั้นกลาง พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ตลอดจนช่วยและคุ้มครองพื้นที่การเกษตรสำหรับทำ
การเกษตรอย่างยั่งยืน

4 มิติการคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มิติที่ 1 จัดและพัฒนาที่ดิน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรตั้งแต่ปี 2518 ถึง 30 กันยายน 2551 ใน 69 จังหวัด 646 อำเภอ 2,939 ตำบล เนื้อที่ 30,349 ตำบลไร่ เกษตรกร 2,149 ตำบลราย ในปี 2552 ดำเนินการจัด ที่ดินเนื้อที่ 1,50 ตำบลไร่ หรือประมาณ 100,000 ไร่ และจัดอำเภอการ ส.ป.ก. 4-01 ค (เฉลี่ยเกษตรส่วน 1:4,000) จำนวน 140,000 ไร่

ผู้ที่ไม่เข้ากระบวนการปฏิรูปที่ดินตามข้อกำหนดของ ส.ป.ก. แต่ครอบครองที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินจะถูกพิจารณาว่าไม่ออกจากที่ดินเพื่อป่่าที่ดินมาจัดใหม่เกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

ในปี 2552 มีเป้าหมายจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน 1,000 กลุ่ม สมาชิก 20,000 ราย ใน 800 ตำบล สมาชิกผู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพ และจัดสร้างกบบริการ/อุปกรณ์ 16,000 ราย หรือเงิน 850 ล้านบาท

ผลการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

(1) ที่ดินรัฐ (ให้เกษตรกรเช่าใช้ประโยชน์โดยการมอบสิทธิ ส.ป.ก. 4-01) ตั้งแต่ปี 2518 - 30 กันยายน 2551							(2) ที่ดินพระราชทาน/จากกองทุน/บริจาค/ จัดซื้อให้เกษตรกรเช่าและเช่าซื้อตามข้อตกลง 40 จังหวัด/130 อำเภอ/464 ตำบล		
ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่รวม		ราย	ประเภท	ไร่	ราย
				ตำบล	เฉลี่ย				
เหนือ	17	159	738	737	6,610,135	453,265	• ทรัพยากรตาม 5 จังหวัด	40,319	3,251
อีสาน	19	282	1,481	1,467	15,782,156	984,285	• จัดซื้อ 35 จังหวัด	412,569	25,425
กลาง	19	85	304	303	4,354,550	207,012	• บริจาค 22 จังหวัด	5,910	430
ใต้	14	120	460	459	3,137,392	204,275	• ทรัพยากร 5 จังหวัด	5,957	471
รวม	69	646	2,983	2,966	29,884,233	1,848,937	รวม	464,755	29,577

มิติที่ 2 สร้างความเข้มแข็งและพัฒนาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ส.ป.ก. ดำเนินการปรับโครงสร้างและฟื้นฟูประสิทธิภาพใช้ที่ดินของเกษตรกรรายย่อย มีเป้าหมายดำเนินการในปี 2552 ในพื้นที่ 800 ตำบล เนื้อที่ 1,05 ตำบลไร่ เกษตรกร 70,000 ราย ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ

1. ระเบียบงานการปฏิรูปที่ดิน (Land Reform)

กระบวนการการปฏิรูปที่ดิน

การขยายการถือครองที่ดินของปฏิรูปที่ดิน

- ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินใหม่เพิ่มเติม 500,000 ไร่
- ประกาศส่วนเขตปฏิรูปที่ดินเดิมเพิ่ม 7 จังหวัด
- จัดซื้อที่ดิน 10,000 ไร่ จัดสรรแก่เกษตรกร 1,000 ราย

การจัดที่ดินทำกิน

- จัดโฉนดโฉนดชุมชนสิทธิ สปก. 4-01 ก. 1.5 ล้านไร่ 100,000 ราย
- จัดโฉนดเช่ากรรมสิทธิ์ สปก. 4-01 ข. 500 ชุมชน 65,000 ราย
- จัดที่ดินใหม่โดยสิทธิเช่าจากแม่หลวงเพิ่มเติม (สว./สว.สช.)
- จัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมแก่เกษตรกร

การปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศ

- ดำเนินการสำรวจข้อมูล GPS 3,000,000 ไร่
- ดำเนินการตรวจ/วัดที่ดินเขต (Boundary Demarcation) 2,000,000 ไร่
- ปรับปรุงฐานข้อมูลแผนที่ 1:4,000 (Map sheet Adjustment) 1.5 ล้านไร่
- ดำเนินการบูรณาการข้อมูล (Gisdata) และเผยแพร่ภาพถ่ายแผนที่ 1:4,000 (Digital Map) รวมมูลค่า 3.2 ล้านบาท
- ปรับปรุงเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ก. รวม 300,000 ราย

โครงการศูนย์รวมองค์ที่ดินเกษตรกรรมผ่านกลไกชุมชนร่วมสร้าง

- องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรอาสาพัฒนาปฏิรูปที่ดินร่วมเมือง สปก.
- ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล 2,956 ตำบล
- ศูนย์บริการประชาชนเคลื่อนที่ (After Service)
- แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน 250 ตำบล/5 ล้านไร่
- พืชที่มีมูลค่าสูงที่จะมีมูลค่าเพิ่ม 200 ตำบล/6,000 ไร่

งานแก้ไขปัญหาการขูดรีดที่ดินของปฏิรูปที่ดิน

- ตรวจข้อพิพาทการทำประโยชน์ที่ดินตาม พ.ร.บ. ปฏิรูปที่ดิน ข.13
- เสนอแนะตรวจสอบสิทธิของเกษตรกรอีกครั้ง (Re-Distribution)

2. ระเบียบงานการปฏิรูปเกษตรกร (Former Reform)

กระบวนการการปฏิรูปเกษตรกร ตาม พ.ร.บ. ปฏิรูปที่ดิน

จัดการตรวจและประมวลผล (X-ray) และให้บริการต่อเกษตรกร

- (After Service) 800 ตำบล 160,000 ราย
- ตรวจโฉนดโฉนดที่ดินฐานข้อมูลสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Former Database Check)
- จัดบริการต่อเกษตรกรในลักษณะศูนย์บริการเคลื่อนที่ (Mobile Loaning)

จัดการอบรมและเรียนรู้แบบเกษตรกรศึกษาใหม่ 100,000 ราย

- อบรมสร้างความรู้เข้าใจและควบคุมรับผิดชอบ 5 หมู่บ้านศึกษาต่อปี
- และ 9 จังหวัดใหม่

สร้างโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้

- จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรธุรกิจพอเพียงชุมชนเกษตรปฏิรูปที่ดิน (Learning Center > Base on Land) 800 ตำบล/แม่
- ขยายองค์ความรู้/เกษตรธุรกิจพอเพียงสู่สมาชิก 80,000 ราย

สร้างโอกาสเข้าถึงการจัดการกลุ่มและพัฒนากลุ่มธุรกิจตาม

- รวมกลุ่มจังหวัดภาคใต้ 800 ตำบล/16,000 ราย
- พัฒนากลุ่มจัดการและธุรกิจสหกรณ์ 161 แม่/67,000 ราย

สร้างศูนย์รวมการจัดการปฏิรูปที่ดินพื้นที่เฉพาะ

- จัดตั้งศูนย์รวมเกษตรธุรกิจพอเพียง 30 แม่/90,000 ไร่/6,000 ราย
- จัดตั้งศูนย์รวมเกษตร 10 แม่/50,000 ไร่/3,000 ราย

3. ระเบียบงานการปฏิรูปการจัดการ (Management Reform)

กระบวนการการปฏิรูปการจัดการ

บริการที่ดินและองค์ความรู้ขององค์กร (อ.ม.ก.)

- จัดตั้งและพัฒนาศูนย์บริการประชาชน (Service Center) 69 จังหวัด/ 90,000 ราย (158 เขต/1.8 ล้านราย)
- พัฒนาระบบและพัฒนากลุ่ม 'คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด' จังหวัดละ 4 คน (280 คน)
- สร้างฐานการปฏิรูปที่ดินฉบับตำบล (ตำบลละ 3 คน)
- พัฒนาระบบการชุมชนมีส่วนร่วมการปฏิรูปที่ดิน 2,400 ราย

ให้บริการตามเรื่องกลุ่มปฏิรูปที่ดิน (1,050 ตำบล)

- ให้บริการ 'กองทุนปฏิรูปที่ดิน' แก่เกษตรกร/สถาบันเกษตรกร (ภาคใต้ 800 แม่/สหกรณ์ 161 สหกรณ์)
- เชิญชวนให้สนใจเรื่องกลุ่มหมู่บ้าน/สถาบันการเงิน

สร้างฐานความรู้และโอกาสการบริการกับเกษตรกรในการจัดการตลาด

นำผลการผลิตและผลปฏิรูปที่ดิน

- จัดตั้งตลาดความรู้และโอกาสตลาด 500 ตำบล/วิสาหกิจ 1,000 แม่/สหกรณ์ 30 แม่ (20% เขต 161 แม่)
- ให้บริการการบริการในครัวเรือน (500 ตำบล /5,000 ราย)
- ขยายผลเครือข่าย 100,000 ราย (1:20)

สนับสนุนความรู้และโอกาสเรียนรู้แบบโอกาส 1,000 จังหวัด

- จัดตั้งศูนย์รวมองค์ความรู้ใหม่ (ศูนย์เรียนรู้แบบ 1 หมู่/50 ราย)
- แปลงที่ดินศึกษาและเรียนรู้เกษตรธุรกิจพอเพียง
- ศูนย์ความรู้ (จังหวัดละ 1 ศูนย์ครัว)
- มีคนมาเรียนรู้ครัวเรือน 1 จังหวัด 1 กิจกรรม

การสร้างและพัฒนาระบบสหกรณ์ใหม่ 5,970 ราย

- พัฒนาระบบสหกรณ์แบบเกษตร 4,560 ราย
- พัฒนาระบบสหกรณ์แบบใหม่ 1,410 ราย

การสร้างและพัฒนาระบบสหกรณ์ใหม่ 5,970 ราย

- การพัฒนาเครือข่ายฐานข้อมูลและสหกรณ์การเกษตร
- องค์การพิเศษ > ดำเนินการพิเศษ 4 ความร่วมมือกับ
- กลุ่มสหกรณ์ (AIRC CYBER BRAIN)

มติที่ 3 สร้างโอกาสและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงองค์ความรู้และแหล่งเงินทุน ส.ป.ก. สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาอาชีพ ผ่านกลไกการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์เกษตรกรในรูปวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อชดเชยเงินเสียสละเงินต่างจากกองทุนปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ในปี 2552 มีเป้าหมายจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน 1,000 กลุ่ม สมาชิก 20,000 ราย ใน 800 ตำบล สมาชิกกู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพและจัดทำธุรกิจบริการ/แปรรูป 16,000 ราย ทางการเงิน 850 ล้านบาท

ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเขตปฏิรูปที่ดิน ปี 2549-2551

ปี	จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน		วิสาหกิจชุมชนที่กู้เงิน		
	กลุ่ม	ราย	กลุ่ม	ราย	เงินเชื่อ (บาท)
รวม	7,029	123,981	5,921	74,668	2,259,831,854
2549	1,266	31,028	980	13,092	369,071,200
2550	2,723	45,047	2,344	28,758	885,824,190
2551	3,040	47,906	2,597	32,518	1,004,936,464

นอกจากนี้ ส.ป.ก. ได้สร้างระบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ 5 ประสาน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การท้องถิ่น สถาบันศึกษา และเกษตรกร เพื่อร่วมกันคิดร่วมทำสร้าง ขึ้นเครือข่ายให้พื้นที่ปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนาในด้านที่ดินทำกิน ด้านเกษตรกรรม และด้านบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มติที่ 4 พัฒนาคุณภาพแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร

ส.ป.ก. ดำเนินการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ 30 มิถุนายน 2541 ที่กำหนดให้ ส.ป.ก. ส่งเสริมเกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ห่อ ไม้ยืนต้น ในเขตปฏิรูปที่ดินอย่างน้อยร้อยละ 20 ของแปลงที่ดินที่เกษตรกรได้รับ มีเป้าหมายดำเนินการในปี 2552 จัดตั้งหมู่บ้านไม้เศรษฐกิจ 200 หมู่บ้าน เนื้อที่ 6,000 ไร่ โดยเริ่มลงมือดำเนินการ 3 ระดับ คือ ระดับเกษตรกรรายแปลง ระดับหมู่บ้าน และระดับชุมชน

นอกจากนี้ ยังดำเนินการปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการน้ำ ตามผู้รับด้านคุณภาพดิน เพื่อสร้างเป็นเขตการเกษตร (Zoning) ส่งเสริมศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ข้าว อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ

6 การกิจความร่วมมือ อบต. กับ ส.ป.ก. นโยบายจัดที่ดินและคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกร

ส.ป.ก. และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีการร่วมกัน ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการสำรวจที่ดินของรัฐ 4 ประเภท เพื่อเข้ามาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ได้แก่
 - ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เอกชนถือครองร่วมกันแล้ว
 - ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ (ที่ราชพัสดุ)
 - ที่ดินของราชการที่มิได้ความยินยอม
 - ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่รกร้างว่างเปล่า และอยู่นอกเขตป่าไม้ถาวร
 - ที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมิได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
2. การมีส่วนร่วมในการคิดเพียงเกษตรกร เจ้าของป่าประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน โอนและยกกรรมกรรมที่ดินส่วนหนึ่งเข้ามาเป็นป่าสงวน ซึ่งจะแบ่งคืนจาก อบต. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้ป่าประโยชน์ที่ดิน โดย ส.ป.ก. จัดฟรี จะแบ่งส่วนงานเพื่อตรวจสอบรัฐผลการใช้ป่าประโยชน์ที่ดิน ซึ่ง อบต. ดูแลกันที่อยู่
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยเกษตรกรรม อบต. เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดินตามที่ ส.ป.ก. ได้สำรวจความเหมาะสม หรือ จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่
5. การมีส่วนร่วมในการบริหารเข้าเงินแหล่งทุน โดยเกษตรกรที่ขอเงินจาก ส.ป.ก. จะได้อำนาจ อบต. ที่ตั้งหรือผู้ปกครองท้องถิ่นหรือชุมชนสนับสนุนการทำป่าประโยชน์
6. การมีส่วนร่วมในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ส.ป.ก. จัดฟรี จะจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่จากเกษตรกรผู้เช่า/เข้าใช้ที่ดินของของ ส.ป.ก. และเข้าเงินได้แก่ อบต.

ถนนพหลโยธิน 1764
www.alra.go.th

• แผนงานและงบประมาณปี 435 จำนวนเงิน 10,000 ล้านบาท 2551 •

